

Posvátná přírodní místa, příručka pro správce míst

Zásady a pokyny pro správu posvátných přírodních míst nacházejících se v zákonem uznaných chráněných oblastech

Přeložil Ing. Jaroslav Šeda, korekturu provedla Ing. Petra Koudelková.

Poznámka:

Tento dokument byl odvozen z více obsažné publikace: “Sacred Natural Sites, Guidelines for Protected Area Managers“. Tento průvodce byl vytvořen skupinou specialistů v oblasti kulturních a duchovních hodnot chráněných území editován pány Robertem Wildem a Christopherem McLeodem pod záštitou IUCN (Mezinárodní svaz ochránců přírody) a UNESCO – program člověk a biosféra. Jde o v pořadí 16. svazek ze série Best Practice Protected Area Guidelines Series vydávaného Světovou komisí pro chráněné oblasti Mezinárodního svazu ochránců přírody editované panem Prof. Peterem Valentinem

Citace:

Wild, R. and McLeod, C. (Eds), (2008) Principles and Guidelines for the Management of Sacred Natural Sites Located in Legally Recognised Protected Areas, in Sacred Natural Sites, Guidelines for Protected Area Managers. IUCN, Gland, Switzerland. UNESCO, Paris, France. Pp. 21-25.

Copyright:

© 2008 International Union for Conservation of Nature and Natural Resources.

Reprodukční této publikace pro studijní účely a nekomerční využití je povoleno bez předešlého povolení od držitele autorských práv. Jakákoliv reprodukce této publikace nebo její části pro jiné než vzdělávací či nekomerční využití je možná pouze na základě předešlého povolení držitele autorských práv, kterým je Mezinárodní svaz ochrany přírody (IUCN).

Elektronická verze ke stažení je dostupná na této webové stránce:

www.iucn.org/themes/wcpa/pubs/guidelines.htm

nebo je dostupná v elektronické knihovně na stránkách IUCN

http://www.iucn.org/knowledge/publications_doc/library/

Bližší informace

Bližší informace lze získat přímo od speciální skupiny IUCN v oblasti Kulturních a duchovních hodnot chráněných území, které lze nalézt na webových stránkách, www.csvpa.org nebo můžete kontaktovat předsedu skupiny pana Roberta Wilda, robgwild@gmail.com a místopředsedu pana Base Verschuurena, basverschuuren@gmail.com

Účel:

Pokyny obsažené v této brožuře jsou primárně určeny jako pomůcka pro správce chráněných oblastí, zvláště těch oblastí, na jejichž území se nacházejí posvátná místa. Uznávajíc nadřazenost tradičních strážců ve správě jejich posvátných míst, ani IUCN ani UNESCO (nebo jiná organizace

zasahující zvenčí) nepovažuje za vhodné dávat správcovské rady ohledně posvátných míst, bez povolení a rady od příslušného strážce, který často úspěšně pečuje o tato posvátná území po několik generací. Věříme, že tato příručka podpoří spolupráci mezi správci a strážci posvátných míst směrem ke zlepšení péče o tato zvláštní místa. Následující doporučení jsou proto směřována zejména pro :

- správce jednotlivých chráněných oblastí s posvátnými přírodními místy nalézajícími se uvnitř těchto oblastí nebo v jejich blízkosti
- správce systémů chráněných oblastí, kteří mají posvátná přírodní místa uvnitř tohoto systému nebo která jsou ve sféře vlivu těchto systémů
- příslušná ministerstva zodpovědná za činnost správ chráněných území a systémů

Další osoby, kterým tato příručka může být užitečná:

- pověřeným projektantům v oblasti územního plánování a v oblasti využívání přírodních zdrojů mimo chráněná území
- tradičním strážcům, kteří si přejí angažovat se v oblasti životního prostředí nebo v oblasti činnosti správ chráněných oblastí za účelem zvýšení ochrany jejich posvátných míst nebo hledají rady ohledně ekologického managementu
- nevládním organizacím a dalším organizacím které zajišťují podporu strážcům posvátných míst
- ostatním strážcům , vládním neziskovým organizacím a průmyslovým odvětvím, která si přejí podpořit ochranu posvátných přírodních míst

Ve své současné podobě jsou zde popsány pokyny relativně podrobné a normativní. Celkově 44 bodů je seskupeno do 6 základních zásad, které se vyvíjejí od charakteristických (pro dané místo) k více obecným (na národní úrovni). Co se týče průvodců v regionálním či národním měřítku, je doporučeno, aby se správci jednotlivých chráněných oblastí zasadili o odpovídající změny příslušné politiky, která zlepší péči o posvátná přírodní místa na místní, národní i celosvětové úrovni.

Zásady

Zásada č. 1 - Uznat posvátná přírodní místa, která jsou už zjištěná v chráněných územích.

Zásada č. 2 - Začlenit tato posvátná přírodní místa do procesu plánování a plánů péče.

Zásada č. 3 - Hájit souhlas zúčastněných stran, podporovat spoluúčast, začlenění, spolupráci.

Zásada č. 4 - Podporovat zlepšení znalostí a pochopení posvátných přírodních míst.

Zásada č. 5 - Chránit posvátná přírodní místa, zároveň zajistit přiměřenou péči, přístup a užívání.

Zásada č. 6 - Respektovat práva strážců posvátných přírodních míst v odpovídajícím rámci národní politiky.

Doporučené postupy

Zásada č. 1 Uznat posvátná přírodní místa, která jsou již zjištěná v chráněných územích.

1.1 - Přírodní a kulturní hodnoty: Uznat, že posvátná přírodní místa jsou životně důležitá pro zajištění přírodních a kulturních hodnot pro současné a budoucí generace.

1.2 – Ekosystémové služby a lidský blahobyt: Uznat, že posvátná přírodní místa mají velký význam pro duchovní blaho mnoha lidí a že kulturní a duchovní inspirace jsou součástí ekosystémových služeb, které příroda poskytuje.

1.3 - Uznání: Iniciovat politiku, která formálně uzná přítomnost posvátných přírodních míst uvnitř nebo blízko státních nebo soukromých chráněných oblastí, a potvrdit práva tradičních strážců ke vstupu a umožnit jim hrát přiměřenou, nejlépe klíčovou, roli v péči o posvátná přírodní místa, která se nyní nacházejí uvnitř formálně chráněných oblastí.

1.4 - Konzultace: Zahrnout příslušné strážce tradiční kultury, praktikovatele a vůdce do všech diskuzí a usilovat o jejich souhlas vzhledem k uznání a správě posvátných přírodních míst uvnitř nebo v blízkosti chráněných území.

1.5 - Holistický model: Uznat, že posvátná přírodní místa včleňují sociální, kulturní, ekologické a ekonomické hodnoty do holistického modelu řízení, který je částí hmotného i nehmotného dědictví lidstva.

Zásada č. 2 – Začlenit již zjištěná posvátná přírodní místa v chráněných oblastech do procesu plánování a plánů péče.

2.1 - Plánování: Zahájit plánovací procesy, přepracovat plány péče tak, aby zahrnovaly péči o posvátná přírodní místa, jež se nacházejí uvnitř hranic chráněných území.

2.2 - Určit posvátná přírodní místa: Tam, kde není tajemství předmětem sporu, určit polohu, přírodní podmínky, využití a plány s územím posvátných přírodních míst uvnitř a v okolí chráněných oblastí do budoucna z pohledu samosprávy jako součást účastníci se řízení procesu plánování. To vše v blízké spolupráci a respektování práv tradičních strážců.

2.3 - Zachovávat mlčelivost: Ujistit se, že není na strážce posvátných míst vyvíjen nátlak, aby odhalili umístění nebo další informace o posvátných přírodních místech, a kdykoliv o to požádá, zavést příslušná opatření na ochranu důvěrných informací sdílených se správou chráněného území.

2.4 - Vyznačit nebo skrýt: Kde je vhodné zlepšit ochranu, buď jasně vyznačit konkrétní posvátná přírodní místa, nebo případně, aby se respektovala potřeba utajení, vyhledat posvátná přírodní místa uvnitř větších přísně chráněných zón tak, že přesné umístění zůstává důvěrné.

2.5 - Zonace: Zřídit podpůrné, nárazníkové a přechodné zóny kolem a v blízkosti posvátných přírodních míst, zvláště kolem těch, která jsou citlivá na nepříznivé vnější vlivy.

2.6 - Vazby a obnova: Vytvořit ekologické koridory mezi posvátnými přírodními místy a dalšími vhodnými plochami s podobnou ekologií, v degradovaných krajinách zvážit obnovu posvátného přírodního místa jako důležitého iniciačního kroku k znovuoživení širší oblasti.

2.7 - Ekosystémový přístup: Přijmout ekologický přístup jako klíčovou strategii pro integrovanou péči o suchozemské, vodní a živé zdroje, která podporuje ochranu a udržitelné užívání spravedlivým způsobem a také zahrnuje kulturní a duchovní hodnoty.

2.8 – Krajinářský přístup: Přístupovat k posvátným přírodním místům z krajinářského hlediska, uznat jejich roli v kulturní krajině obecně, v systémech chráněných území, ekologických koridorech a v dalších možnostech v rámci způsobů využívání krajiny.

2.9 – Podpora plánování rozvoje: Autority v plánování rozvoje území jsou zodpovědné za plánování využívání krajiny v oblastech mimo mnohých chráněných územních systémů. Je nutné vyhledávat jejich podporu a také podporu dalších dotčených stran pro uznání přírodních posvátných míst v otevřené krajině.

2.10 – Kategorie chráněných území a řízení: Uznat, že posvátná přírodní místa existují ve všech kategoriích chráněných území uznaných IUCN, a že ta místa, která nespádají do formálně uznaných chráněných územních systémů mohou být uznána a podporována skrz jiné legální a tradiční mechanismy schodující se s přáním jejich strážců zahrnující i komunity v chráněných územích v případě potřeby.

2.11 – Mezinárodní rozměr: Uznat, že některá posvátná přírodní místa a kultury, které je mají v úctě, překračují mezinárodně uznané hranice států a že některá mohou být uvnitř nebo mohou obklopotvat již existující či možné přeshraniční parky.

Zásada č. 3 - Hájit souhlas zúčastněných stran, podporovat spoluúčast, začlenění, spolupráci.

3.1 - Předchozí souhlas: Zjistit možnost svobodného, předešlého a informovaného souhlasu od příslušných strážců předtím, než dojde k zahrnutí posvátných přírodních míst do nových formálních chráněných oblastí a chráněných systémů a při vytváření politiky rozvoje, která ovlivňuje posvátná místa.

3.2 - Dobrovolná účast: Ujistit se, že stát nebo jiní účastníci podílející se na správě posvátných přírodních míst mají souhlas od příslušných strážců a že jde o dobrovolnou účast.

3.3 - Zařazení: Vynaložit veškeré úsilí k zajištění plného zapojení všech příslušných strážců a klíčových zúčastněných stran včetně marginalizovaných stran v procesu rozhodování o posvátných přírodních místech a přesně definovat postupy pro takové přijímání rozhodnutí včetně těch, co se týkají vyšší úrovně a které jsou spojené i s politikou na národní úrovni.

3.4 - Oprávněnost: Uvědomit si, že různí jednotlivci a různé skupiny mají rozdílné oprávnění a pravomoci v procesu rozhodování o posvátných přírodních místech.

3.5 - Řešení konfliktů: Pokud je to nutné, užít metody řízení konfliktů, metody zprostředkování a řešení, aby bylo dosaženo vzájemného porozumění mezi tradičními strážci a současnými obyvateli, uživateli zdrojů a správci.

Zásada č. 4 - Podporovat zlepšení znalostí a pochopení posvátných přírodních míst.

4.1 - Multidisciplinární přístup: podporovat multidisciplinární a integrovaný přístup v péči o posvátná přírodní místa, například vyzváním místních pamětníků, náboženských a duchovních vůdců, místních komunit, správců chráněných území, vědců z přírodní i sociální oblasti vědy, umělců, nevládních organizací a soukromého sektoru.

4.2 - Integrovaný výzkum: Rozvíjet integrovaný biologický a sociální výzkumný program, který studuje hodnoty biologické rozmanitosti, hodnotí přínos posvátných přírodních míst pro zachování biodiversity a chápe sociální rozměr, zvláště pak jak kulturně zakořeněné chování uchovalo biologickou rozmanitost.

4.3 - Tradiční znalosti: V souladu s odstavcem 8(j) Úmluvy o biologické rozmanitosti, podporovat respektování, zachování, udržování a využívání tradičních znalostí, inovací a postupů původních obyvatel a místních komunit konkrétně pokud jde o posvátná přírodní místa.

4.4 - Vytvoření sítě: Umožnit setkávání, sdílení informací mezi tradičními strážci posvátných přírodních míst, jejich příznivci, správci chráněných území a současnými obyvateli a uživateli.

4.5 - Komunikace a informování veřejnosti: Tvorba podpůrné komunikace, vzdělávacích a osvětových programů pro veřejnost, uzpůsobit a začlenit odlišné způsoby poznávání, vyjadřování a porozumění při tvorbě politiky a vzdělávacích materiálů týkajících se ochrany a správy posvátných přírodních míst.

4.6 - Inventarizace: V závislosti na svobodném, předešlém a informovaném souhlasu strážce, zejména u zranitelných míst a ve zvláštních případech, kdy je třeba utajení, vytvořit regionální,

národní a mezinárodní seznamy posvátných přírodních míst a podpořit zahrnutí důležitých informací do Seznamu OSN chráněných území. Vytvořit mechanismy na zabezpečení informací určených k omezenému sdílení.

4.7 - Kulturní znovuoživení: Uznat roli posvátných přírodních míst v zachování a obnově hmotného i nehmotného dědictví místních kultur, jejich odlišných kulturních projevů a základní etiky původních, místních a hlavních duchovních tradic.

4.8 - Mezikulturní dialog: Podporovat mezikulturní dialog prostřednictvím posvátných přírodních míst ve snaze dosáhnout vzájemného porozumění, respektu, tolerance, souladu a míru.

Zásada č. 5 - Chránit posvátná přírodní místa, zároveň zajistit přiměřenou péči, přístup a užívání.

5.1 - Přístup a využívání: Vyvinout odpovídající zásady a postupy, které respektují přístup tradičních strážců a užívání, všude tam, kde posvátná přírodní místa spadají pod formálně chráněná území.

5.2 - Návštěvnické tlaky: Porozumět a vyrovnat se s tlakem ze strany návštěvníků, vytvořit vhodnou strategii, pravidla, zásady chování, vybavení pro přístup návštěvníků k posvátným místům, vytvořit opatření pro případnou zátěž na posvátná místa způsobenou poutěmi a jinými sezonními změnami ve využívání místa.

5.3 - Dialog a respekt: Podporovat neustálý dialog mezi příslušnými duchovními tradicemi, vůdci komunit a příležitostnými uživateli, aby byl kontrolován nevhodný způsob využívání posvátných přírodních míst pomocí pravidel ochrany přírody a veřejných vzdělávacích programů, které podporují respekt pro odlišné kulturní hodnoty.

5.4 - Turismus: Dobře řízený, zodpovědný turistický ruch umožňuje možnost ekonomického přínosu původním a místním komunitám, turistické aktivity ale musí být kulturně odpovídající, musí respektovat a řídit se systémem hodnot komunity, která o posvátná přírodní místa pečuje. Kdykoli je to možné, podpořit podnikání v cestovním ruchu, které je v rukou a je řízeno domorodým obyvatelstvem a místními komunitami, pokud mají ověřitelné doklady o šetrném přístupu k životnímu prostředí a o kulturním hodnotám.

5.5 - Kontrola v procesu rozhodování: Vyvinout velké úsilí a zajistit, aby si strážci posvátných přírodních míst udrželi pravomoc kontrolovat proces rozhodování v oblasti turistiky a dalších činností uvnitř takových míst, a že princip "kontroly a rovnováhy" je zaveden tak, aby omezil škodlivé ekonomické a jiné tlaky z programů na ochranu přírody.

5.6 - Kulturní užití: Při zajišťování toho, aby využívání bylo udržitelné, neukládat zbytečné kontroly na pečlivou sklizeň nebo používání kulturně významných zvířat a rostlin zevnitř posvátných přírodních míst. Založit rozhodování na sdílení zdrojů, společném hodnocení a vzájemné shodě.

5.7 - Ochrana: Zvýšit ochranu posvátných přírodních míst určením, zkoumáním, správou a zmírněním přílišného užívání místa, zdrojů znečištění, přírodních pohrom, účinků změny klimatu a

jiných společensky odvozených hrozeb, jako je vandalismus a krádeže. Vytvořit krizové plány pro případ nepředvídatelných přírodních a lidmi způsobených událostí.

5.8 - Znesvěcení a znovuposvěcení: Chránit proti neúmyslnému nebo úmyslnému znesvěcení posvátných přírodních míst a podporovat obnovu, regeneraci a očištění poničených míst, kde je to žádoucí.

5.9 - Požadavky na rozvoj území: Uplatňovat integrované posuzování vlivů rozvoje území na životní prostředí, stejně jako sociální dopady ovlivňující posvátná přírodní místa a v případě země patřící původním a místním komunitám podporovat aplikování Úmluvy o biologické rozmanitosti: Příručka pro minimalizaci dopadů rozvojových aktivit.

5.10 - Financování: Tam, kde je to vhodné, věnovat náležitou pozornost vhodnému financování správy a ochrany posvátných přírodních míst a rozvíjet mechanismy pro vytváření příjmů a jejich sdílení, které berou v úvahu hlediska transparentnosti, etiky, spravedlnosti a udržitelnosti. Uvědomit si, že v mnoha částech světa je chudoba příčinou degradace posvátných přírodních míst.

Zásada č. 6 - Respektovat práva strážců posvátných přírodních míst v odpovídajícím rámci národní politiky.

6.1 - Institucionální analýza: Vytvořit přiměřená opatření pro osvojení si a správu posvátných přírodních míst, která nemají v současnosti svého správce, například organizacemi zabývající se ochranou kulturního dědictví.

6.2 - Právní ochrana: Prosazovat právní, politické a správní změny, které sníží lidské i přírodní hrozby posvátným přírodním místům, zvláště těm nechráněným uvnitř chráněných přírodních území a dalších území v rámci územního plánování.

6.3 - Přístup založený na právech: Zakotvit odpovídajícím způsobem správu posvátných přírodních míst v právním přístupu respektujícím základní lidská práva, práva svobodného vyznání a víry, práva na vlastní vývoj, práva samosprávy a práva svobodného rozhodování.

6.4 - Potvrdit práva strážců: Podpořit uznání práv strážců k jejich autonomní kontrole a správě jejich posvátných přírodních míst v celkovém rámci ochrany přírody a krajiny a mít se na pozoru před vnucováním podmínek, které jsou v rozporu s jejich vlastními hodnotami.

6.5 - Vlastnictví: Tam, kde už byla posvátná přírodní místa začleněna do státních či soukromých chráněných území způsobem, který ovlivnil držení práv jejich strážců, je žádoucí prozkoumat možnost přenesení takových práv a zabezpečit jejich dlouhodobé držení.

Rezoluce IUCN č. 4.038

Uznání a zachování posvátných přírodních míst v chráněných územích

UZNÁVAJÍCE, že jedna z nejstarších kulturních forem zachování byla ochrana posvátných přírodních míst původních společenství a hlavních náboženských proudů, a že tato posvátná přírodní místa často poskytují útluk bohaté biodiverzitě a zajišťují hodnoty krajiny a ekosystemů.

VĚDOMI SI, že posvátná přírodní místa jsou popsána v příručce Best Practice Protected Area Guidelines vydané v roce 2008 IUCN a UNESCO jako: “Území země a vody mající zvláštní duchovní význam pro národy a společenství” (Sacred Natural Sites: Guidelines for best Practise Protected Area Guidelines Protected Area Managers, No. 16, IUCN, 2008, page xi).

CHÁPAJÍCE, že posvátná přírodní místa – prameny čisté vody, hory pokryté ledovcem, neobvyklé geologické útvary, lesní háje, řeky, jezera a jeskyně jsou dnes stejně jako dávno v minulosti součástí lidské identity, přežití a vývoje.

VĚDOMI SI, že spousta posvátných přírodních míst je v ohrožení a podléhá celé řadě tlaků a hrozeb jako jsou:

- a) dopady těžebního průmyslu (hornictví, těžba dřeva),
- b) vnější zásahy (pytláctví, nepovolený rybolov, vandalismus, plenění pohřebišť a archeologických nalezišť),
- c) chudoba a populační dynamika,
- d) nevhodný a posvátné místo nerespektující turismus a s ním spojené aktivity,
- e) degradace bezprostředního okolí,
- f) klimatické změny (extrémní počasí, vzestup hladiny světového oceánu, sucho, povodně, eroze).

UZNÁVAJÍCE, že mnoho posvátných přírodních míst už bylo začleněno do zákonem vyhlášených chráněných území bez přiměřeného uznání kulturních a duchovních hodnot místních komunit a tradičních přesvědčení, zvyků a znalostí, které podpořily tato propojená území, kultury a přírodní bohatství.

ZNEPOKOJENI, že legálně uznaná chráněná území někdy znemožňují přístup k posvátným přírodním místům původním obyvatelům nebo náboženským skupinám, které už toto místo využívali a opečovávali po mnoho generací.

PŘIPOMÍNÁJÍCE, že ochrana posvátných přírodních míst už byla podpořena programem Člověk a biosféra (1970), Ramsarskou úmluvou o mokřadech (1971), Úmluvou o světovém dědictví (1972), Úmluvou o biologické rozmanitosti (1992), Úmluvou o zachování nemateriálního kulturního dědictví (2003), doporučením V.13 Kulturní a duchovní hodnoty chráněných území podpořené na 5. světovém kongresu o chráněných územích v Durbanu (2003), rezolucí č. 3.049 Společenství zachovalých území přijaté na 3. světovém kongresu IUCN (Bangok 2004) a Deklarací OSN o právech původních obyvatel (2007).

Světový kongres ochránců na 4. setkání v Barceloně, Španělsko (5.-14. října 2008):

1. POTVRZUJE, že je nutné rychlé jednání ohledně kulturně vhodného zachování posvátných přírodních míst a správy uvnitř (a v blízkosti) oficiálně chráněných území.

2. VYZÝVÁ:

(a) vládní a nevládní organizace k uznání práv, dovedností a znalostí místních a původních strážců a hlavních náboženských komunit, které mají při hospodaření s přírodními zdroji a ekosystémy souvisejícími s posvátnými přírodními místy;

(b) vládní a nevládní organizace a orgány ochrany přírody, aby spolupracovaly a podporovaly tradiční místní a původní komunity a strážce, a aby zlepšením správy posvátných přírodních míst přímo čelily hrozbám ovlivňujícím posvátná přírodní místa; a aby ve vhodných případech přijímaly zákony a politiku - s plnou a efektivní účastí zúčastněných komunit a organizací - která chrání biologickou a kulturní celistvost posvátných přírodních míst ;

(c) správy chráněných oblastí, aby uznaly kulturní a duchovní hodnoty posvátných přírodních míst, která se nacházejí v rámci jejich vymezeného území, a kde je to možné, aby uznaly a usnadnily práva a zájmy komunit a organizací oprávněných k řízení a využívání těchto posvátných přírodních míst jako míst jejich kulturní a duchovní realizace a uctívání.

3. VOLÁ po zvýšeném vědeckém výzkumu komplexního vztahu mezi biologickou rozmaností, kulturní rozmaností a posvátnými přírodními místy jako celku.

4. PODPORUJE další investice do veřejného vzdělání a mezinárodních sítí věnovaných k zachování a ochraně posvátných přírodních míst.

5. ŽÁDÁ, aby ochránářské kruhy podpořily a plně se účastnily v mezikulturním dialogu a řešení konfliktů s původním obyvatelstvem, místními komunitami a hlavními náboženskými směry, aby zlepšily společnou ochranu posvátných přírodních míst.

Navíc Světový kongres ochránců na svém 4. setkání v Barceloně (Španělsko) poskytuje následující pokyny zaměřující se na implementaci programu IUCN 2009 – 2012:

6. ŽÁDÁ generálního ředitele, aby:

(a) zavedl a provedl test v terénu příručky Posvátná přírodní místa (2008) ve všech kategoriích chráněných územích IUCN

(b) podpořil jejich zavedení a prověřování v terénu v Biosferických rezervacích a místech světového dědictví UNESCO

Předběžná strategie a akční plán pro zachování posvátných přírodních míst

WCPA – Světová komise pro národní parky; Odborná skupina na kulturní a duchovní hodnoty chráněných území

Cíl - Podporovat, zachovat a obnovit posvátná přírodní místa ochranou biologické i kulturní rozmanitosti

Bližší informace – Bližší informace lze získat od odborné skupiny na kulturní a duchovní hodnoty chráněných území, www.csvpa.org. Předseda Robert Wild robwild@gmail.com, místopředseda Bas Verschuuren basverschuuren@gmail.com

Strategický směr 1- Podporovat nezávislou správu a ochranu posvátných přírodních míst jejich strážci

1.1 - Uznat práva původních obyvatel a strážců zastupujících hlavní náboženské směry na řízení správy jejich vlastních posvátných míst.

1.2 - Usnadnit dialog a vzájemnou podporu mezi strážci posvátných přírodních míst a podpořit dialog mezi původními, lidovými a hlavními tradicemi.

1.3 - Zřídít princip prostřednictví pro případ sporu mezi strážci posvátných přírodních míst navzájem a mezi strážci a ostatními zúčastněnými stranami (např. veřejný ochránce práv, vyjednávač).

1.4 - Podporovat vládní agentury v oblasti plánování a ochrany přírody, aby se spojily se strážci posvátných přírodních míst a to zvláště tam, kde tato zahrnutá posvátná přírodní místa nebyla řádně uznána.

1.5 - Podporovat ekonomická a plánovací oddělení a další agentury zabývající se možnostmi využití území, aby uznaly posvátná přírodní místa jako legitimní způsob užívání území a jejich strážce jako oprávněné správce. Aplikovat odpovídající procedury (EIA) a další postupy v případě zamýšleného projektu rozvoje území, který může ovlivnit posvátná přírodní místa.

1.6 – Podpořit vývoj, testování, šíření a provádění příslušných mezinárodních a národních dohod a doporučení podle potřeby.

1.7 - Poskytovat přesné a uznávané rady o vědeckých přístupech ke správě posvátných přírodních míst tehdy, když o ně strážci požádají.

1.8 - Vytvořit síť účastníků a koalici organizací na podporu posvátných přírodních míst a jejich strážců na národní i mezinárodní úrovni.

Strategický směr 2 - Snížit hrozby a zabránit ztrátě posvátných přírodních míst

2.1 - Apelovat a zapojit těžební průmysl, lesnictví, společnosti zabývající se průmyslovým zemědělstvím a další komerční subjekty, aby respektovaly celistvost posvátných přírodních míst a podpořily jejich ochranu.

2.2 - Poskytovat existenční podporu pro potřeby (materiálně, společensky a duchovně) chudých společenství spojených s posvátnými přírodními místy.

2.3 - Zasadit se o zavedení národní politiky a práva, které sníží ohrožení posvátných přírodních míst a umožní změnu ze zdola tak, aby se zlepšila kvalita posvátných přírodních míst.

2.4 - Uznat sociální soudržnost, která je podpořena dobře spravovanými a udržovanými posvátnými přírodními místy a podpořit toto jako část udržitelného rozvoje.

2.5 - Podpořit náboženskou a sociální soudržnou síť strážců posvátných přírodních míst a společenství usnadněním procesů různých zúčastněných stran, které jim pomohou čelit výzvám moderní doby.

Strategický směr 3 - Podporovat kulturní obnovu a utužení komunit a jejich spojení s jejich posvátnými přírodními místy

3.1 - Chápat, respektovat a podporovat základní vztah lidí k jejich posvátným místům a zemi zahrnující kulturu, jazyk, modlitby a obřady.

3.2 - Podporovat oživení, znovuprobuzení a zažehnutí těchto vztahů a vazeb k posvátné půdě a místům.

3.3 - Podporovat uznávané a vhodné vzdělání, které předá mladým lidem jazyk a hodnoty společenství strážců stejně tak jako dovednosti a "zákony země", jako stěžejní krok k ochraně posvátných přírodních míst.

3.4 - Osvojit si základní přístup, kdy je obec na prvním místě (nebo zdola nahoru), zatímco jsou vytvářeny uznávané a podpůrné zákony, politiky a vzdělávací procesy na okresní, krajské a národní úrovni.

3.5 - Rozvíjet sdílení informací a zkušeností mezi a napříč komunitami, a to i mezi dětmi a mládeží, pokud jde o znovuoživení kultury a ochranu posvátných přírodních míst.

Strategický směr 4 - Zvýšit pochopení a povědomí, zvláště na národní úrovni o důležitosti a roli posvátných přírodních míst a podpořit tvoření národní politiky a zákonů

4.1 - Prosazovat vzájemné pochopení a spolupráci mezi strážci posvátných přírodních míst, správci chráněných území, vědci, plánovači a rozhodujícími orgány v teoretické a i praktické úrovni.

4.2 - Posoudit různé národní legislativy a vytvořit pilotní místa a příkladové studie.

4.3 - Prosazovat citlivé uznání posvátných přírodních míst na národní úrovni, zvláště prostřednictvím institutu chráněných území a autorit v oblasti územního rozvoje.

4.4 - Vytvořit přiměřené veřejné kampaně, které budou propagovat posvátná přírodní místa pomocí použitelných forem komunikace.

4.5 - Usnadnit výměnu zkušeností v oblasti veřejné správy a národní politiky pro posvátná přírodní místa.

Strategický směr 5 - Posílit zlepšení znalostí o posvátných přírodních místech užitím různých způsobů poznávání zahrnující tradiční znalosti, holistické vědy, umění a media

5.1 - Vytvořit citlivé a uznávané seznamy posvátných přírodních míst na odpovídajících úrovních, které dokumentují biologické, duchovní, náboženské, kulturní a historické hodnoty a zachovávají tajemství, když je to vyžadováno.

5.2 - Hledat nové vzory pro vztah mezi člověkem a prostředím, v němž žije, založené na principech zjištěných na posvátných přírodních místech.

5.3 - Podporovat holistickou soudržnost tradičních znalostí, přírodních a humanitních věd a umění v přístupu k posvátným přírodním místům (např. tradiční znalosti, ekologie, antropologie, archeologie, ekonomie, media, umění a tak dále).

5.4 - Věnovat zvláštní pozornost pochopení posvátných přírodních míst jako součásti přizpůsobivé reakce na globální změny klimatu, v ekonomice, způsobu vlády, v komunikaci a tak dále.

5.5 - Zřídit celosvětový výzkumný a informační program, kde různé druhy znalostí, moudrostí a věd mohou být základem zlepšení pochopení hodnot posvátných přírodních míst pro lidské blaho, lidský rozvoj a péči o planetu.

Strategický směr 6 - Zajistit základní financování posvátných přírodních míst rozmanitostí zdrojů (finanční a jiné) na podporu posvátných přírodních míst

6.1 - Prozkoumat možnost zřízení fondu na podporu posvátných přírodních míst.

6.2 - Osvojit a využít celou řadu možností financování a zdrojů, které mohou být použity k financování posvátných přírodních míst.

6.3 - Stále více prosazovat financování agenturami, které financují posvátná přírodní místa jako součást jejich portfolia obdarovaných.

6.4 - Vytvořit mechanismy lokálního financování a soběstačnosti posvátných přírodních míst, které bude založeno na dlouhodobě udržitelném základu.

Společné prohlášení strážců posvátných přírodních míst a území

“S ohledem na celkovou degradaci planety moderní společností prohlašujeme, že celá planeta Země je posvátná a zveme další původní národy, tradiční kultury, víry a náboženské tradice, aby schválili toto prohlášení.”

Uznávající, že celá Země je posvátná, my strážci a ochránci posvátných přírodních míst a území ze čtyř kontinentů, jmenovitě Asie, Jižní Ameriky, Afriky, Austrálie a Pacifiku a zemí Mongolska, ruských republik Altaj a Buryat, Kyrgyzské republiky, Kolumbie, Etiopie, Austrálie a Papui Nové Guiney shromážděny před Světovým kongresem ochránců přírody (pořádaný Mezinárodním svazem ochrany přírody - IUCN) konaným v Barceloně ve Španělsku, v říjnu 2008.

Zastupujeme původní náboženské a duchovní tradice z těchto regionů, sdílíme společně vidění předků našich komunit a naše opravdu silná pouta mezi nimi a našimi posvátnými přírodními místy a územími. Prozkoumali jsme hrozby, kterým tato místa čelí, a navrhli jsme doporučení IUCN a mezinárodnímu společenství na jejich podporu.

Existuje spousta jedinečných způsobů, jak vyjadřujeme náš vztah k naší půdě, zemi a posvátným místům. Následující prohlášení se netýká nás všech, ukazuje nám všeobecný význam toho jak my, jako různorodé skupiny, jsme spjati s naší posvátnou zemí.

Naše posvátná přírodní místa a území a další náboženské a duchovní skupiny reprezentují obrovskou rozmanitost přírodních rysů zahrnujících pohoří, řeky, prameny, skály, hory, pouště, lesy, háje, jednotlivé stromy korálových útesů a pobřežní vody. Je možné sem zařadit i práci našich předků jako jsou petroglify a archeologická naleziště.

Dále si všímáme, že pro spousta z nás jsou celá naše území posvátná, což zahrnuje i naše domovy, společenstva, farmy, stezky, trhy a místa setkávání. Tato území zahrnují vrstvy posvátnosti často s různými účely, včetně těch podstatných a funkčních pro člověka

Všimli jsme si, že podmínky některých těchto oblastí zahrnují “čistotu” nebo původní podmínky, jako je čistá voda, čistý vzduch a nedotčená příroda. Dále poznamenáváme, že mnoho z druhů zvířat a rostlin, které sdílejí naši zemi a území, jsou také posvátné.

Posvátná přírodní místa a území jsou důležitá pro šíření našich příběhů, písní. Jsou poutními cestami, místem modliteb, obětí a rituálů a místem zachování našich zákonů. Tyto aktivity jsou důležitou činností pro nás jako strážce naší země a našich komunit. Jsou důležitou částí vzájemného vztahu mezi lidmi a Zemí.

Spousta z nás pohlíží na posvátná přírodní místa a území jako na živé bytosti. I skály jsou živé, oživené naší vírou, a neměly by být rušeny. Skály a voda samy o sobě učí naše děti.

V nejhlubší úrovni my patříme zemi a moři a ty nám dávají jejich tajemství a moudrost. Dávají nám práva a pravidla na udržení znalostí. Země nám dává jednotu a přináší uzdravení. Z toho důvodu mohou být posvátná přírodní místa a území na Zemi považována jako sítí akupunkturálních bodů, stejně jako na lidském těle. Mají hojivý efekt. Také se domníváme, že vztah mezi nimi je rozhodující a nemůže na ně být nahlíženo jednotlivě, odděleně jeden od druhého. “Ošetřovatelé” těchto speciálních míst udržují tyto ozdravné body, ale jak se snižuje náš počet, tak se i naše léčebná síla na Zemi zmenšuje.

Při zvažování posvátných přírodních míst a území proto:

Bereme v úvahu, že mnohem větší priorita má být dána posvátnu ve všech oblastech lidské činnosti a všech jeho projevech v nehmátemelné i hmatatelné podobě, ale hlavně v posvátných přírodních místech a územích.

Vyhrazujeme si právo definovat a popsat naše posvátná přírodní místa a území našimi vlastními způsoby tak, jak se hodí k našim komunitám.

Uznáváme a ceníme si snah mezinárodního společenství a Mezinárodního svazu ochrany přírody (IUCN) v podpoře strážců posvátných přírodních míst, kdy například poskytují poradenství správcům, aby se zlepšily jejich vztahy s tradičními strážci.

Žádáme vlády států o:

Uznání plných práv původních národů starat se o jejich území v souladu s jejich tradičním způsobem užívání a zvyky, aby se zaručila trvalost kultury a přírody.

Zajištění uznání posvátných přírodních míst a území, která se nyní nacházejí uvnitř státních nebo soukromých chráněných oblastí, jako oblastí zachovávaných původními obyvateli a společenstvími.

Dále žádáme, aby mezinárodní svaz ochrany přírody (IUCN):

Zahrnul do svého chápání přírody duchovní hodnoty a principy tradičních kultur.

Vyvinul co největší úsilí k překonání lhostejnosti mnoha ochránců přírody ve vztahu k posvátným přírodním místům a územím původních a místních komunit.

Hledal nové vzory pro vztah mezi člověkem a životním prostředím založené na principech původních obyvatel a tradičních kultur.

Podpořil implementaci Deklarace OSN o právech původních obyvatel.

Působil na národní vlády, aby uznaly nebo podpořily posvátná místa, ale takovým způsobem, kdy nebudou strážcům vnucovány vládní programy správy.

Zvýšil zastoupení původních obyvatel v pracovní skupině, která se zabývá kulturními a duchovními hodnotami chráněných území.

Dával přesné a uznávané rady o vědeckém přístupu ke správě posvátných přírodních míst a území, když je o ně požádáno.

Vědomi si výše popsaného a zvláště celkové degradace planety moderní společností, z těchto důvodů deklarujeme, že celá Země je posvátná a vyzýváme další původní národy, tradiční kultury, víry a tradiční náboženství, aby schválily toto prohlášení.

Z toho důvodu žádáme společenstva po celé Zemi, aby:

- Respektovala přírodu a všechny její projevy;
- Probudila a obnovila znalosti a zvyky spojené s péčí o přírodu;
- Právně uznala posvátná místa, území a krajiny a uznala i tradiční duchovní instituce, které nemůžou být od nich odděleny;
- Posílila místní obranné skupiny, které jsou řízeny strážci posvátných přírodních míst a území;
- Posílila místní komunity v péči o přírodu;
- Zesílila mezigenerační přenos znalostí způsobem jako je například: zaznamenávání ústních tradic, které jsou stejně tak ohrožené jako zeměpisné posvátnosti, jak je čas předat tradiční ekologické znalosti v psané formě;
- Produkovat dětské knížky s tradičními ilustracemi od strážců.

Doporučujeme následující akce a strategie na různých úrovních a žádáme pomoc od IUCN a dalších členů ochranné a rozvojové komunity, aby podpořili následující:

Mezinárodní úroveň:

- Vytvořit síť strážců a podporovatelů posvátných přírodních míst přesahující kulturní, technické a vědecké disciplíny.
- Překlad mezinárodních zkušeností do národních jazyků.
- Zvýšit povědomí o posvátných přírodních místech.

Národní úroveň:

- Informovat státní agentury a občany o posvátných přírodních místech a územích.
- Vytvořit přiměřenou legislativu, která uzná a schválí místní vlastnictví ale nenutí nevhodná omezení strážci.

Místní úroveň:

- Místní komunity vytvoří kodexy chování, aby vedly širokou veřejnost.

Zvláště je žádáno, aby IUCN:

- Umožnil dostupnost této příručky v dalších jazycích.

Udržoval síť, hlavně lidí účastnících se tohoto dialogu, informovanou o výsledcích a výstupech.

Vytvořil fórum, kde strážci posvátných míst mohou promlouvat.

Toto prohlášení je výsledkem dialogu mezi strážci posvátných přírodních míst a území, který proběhl v rámci Světového kongresu IUCN, který se konal 6. října 2008 ve španělské Barceloně.

Podpořte nás:

POZVÁNKA STRÁŽCŮM K PŘIPOJENÍ: Strážci posvátných přírodních míst, zveme vás, abyste svým podpisem podpořili toto prohlášení. Zašlete prosím podepsaný dopis na podporu IUCN - Speciální skupina na kulturní a duchovní hodnoty chráněných území. Prosím uveďte, kterého posvátného přírodního místa jste strážcem a instituci, se kterou jste spojen, pokud je spjata s vašimi kulturními a duchovními zvyky...

OSTATNÍ PODPOROVATELÉ: Ostatní podporovatelé tohoto prohlášení jsou také vítáni, aby poslali dopis na podporu.

Prosím, pošlete vzkaz nebo dopis na podporu IUCN - Speciální skupina na kulturní a duchovní hodnoty chráněných území:

Robert Wild – předseda: robwild@gmail.com ; Bas Verschuuren – místopředseda: basverschuuren@gmail.com